

ban a ló nem tudott úszni az örvénylő, kavargó sebes vízben és csakhamar elmerült a huszárral együtt. — Jaj, vége van... vége van! — kiabáltak a parton álló huszárok és mindnyájan utána akartak ugratni.

— Megálljatok! — kiáltott harsányan a király. — Még nincs vége! Én küldtem a vízbe, én megyek utána!

Azzal lova oldalába vágta sarkanytúját s egyenesen odaúsztatott, ahol a huszár elmerült, megragadta gallérját az éppen felmerülő huszárnak s úgy úszott ki vele a partra.

Egetverő éljenzés fogadta a hős királyt a parton, aki csuromvizesen vezette hős huszárját a partra.

— Éljen Lajos, magyarok királya! — dörögte a sok huszár.

A nagy király pedig csak ennyit mondott a körülötte álló huszároknak:

— Én küldtem a veszedelembé, nekem kellett őt megszábadítanom. Mert nekem minden magyar ember édes testvérem!

Rákóczi álma.

Irta: *Seres Jolán.*

SZEREPLŐK:

Zrinyi Ilona.

Ferenc, Juliánka gyermekei.

Badinyi, Rákóczi nevelője.

Kolonits bíboros.

Páter.

I. növendék.

II. növendék.

BEVEZETŐ.

(Harangszó)

Zúgnak a harangok a kurucz Kassában

Érenyelvek hirdetik szerte a világban.

Az ősi magyar föld megindult, visszatért

Egy millió magyar lerázta bilincését,

Egy millió testvért szívünkre öleltünk

Rákóczi Ferencért nem sír már a lelkünk.

Cseng-bong a harangszó kétkedők fülébe

Mint üstökös világít a derengő éjbe

Rákóczi jelszava, Petőfinek dala:

Ezeréves multunk nem lehet veszendő

Magyar hittel hisszük szebb lesz a jövőndő

Magyar harang szól már a kassai dómban

Szabadság napja süt a nagy bujdosóra...

(a harangszónak vége.)

I. JELENET.

Szín: Munkács várának nappali szobája. Színen vannak: Zrinyi Ilona, oldalán két gyermeke Ferenc és Juliánka. A gyermekek anyjukhoz símulnak és anyjuk átöleli őket.

Juliánka (feláll): Édes anyám! A labancok teljesen kifosztják a várat. Hogy nézheti el ezt?

Zrinyi I. (sóhajt): Kedves kislányom már nem tehetek semmit. A vár elesett az árulás folytán. Holnap Bécsbe indulunk és ott panaszt teszok a császárnál, hiszen megadás előtt biztosította úgy a mi, mint a vár védelmét. Itt van a császári levél (levelet vesz elő).

Ferenc (örömmel): Holnap indulunk, óh de jó lesz édes anyám (csókolja). Ha megérkezünk Bécsbe, örömben leugrok a Szent-István templom tornyáról.

Juliánka: Csak meg ne bánd ezt a nagy lelkesedést, Ferenc. Nem bízom én már a bécsiekben.

Zrinyi I.: Igazad van kislányom, most is csalódtunk.

Ferenc: Az igaz, hogy kifosztották a várat, de mégis örülök, hogy vége van a harenak. Ugy féltettelek édes anyám (csókolja a kezét), nem asszony kezébe való a fegyver. Majd ha nagy leszek, akkor én megmutatom, hogy mi a magyar virtus és megfizetek a labancoknak ezért a bánásmóderért. Tegnap azt álmodtam, hogy én voltam Magyarország fejedelme.

Juliánka: Adja a magyarok Istene, hogy úgy legyen.

Ferenc: De mást is álmodtam ám.

Zrinyi I. (megcsókolja a fia homlokát): Én érzem, hogy egyszer — ha megnősz — te leszel a magyar nép apostola. Beszéld el az álmod, fiam.

Ferenc: Sok dicsőséges harc után azonban szegényen fejeztem be életemet, idegen országban.

Juliánka (nevet): Egy Rákóczi nem lehet szegény. Ne aludj, nem álmodsz (nevet).

Ferenc (felnéz): Szép volt édes anyám, gyönyörű fehér lovon ültem a seregek élén, kezemben fehér selyem zászló volt (hirtelen Juliánkához fordul) és akár hiszed, akár nem — a zászló suttogott.

Juliánka (nevet): Óh, de bolondokat beszélsz (nevet). És mit suttogott a zászló?

Ferenc (áhitattal): Pro patria et libertate. (el).

II. JELENET.

Szín: Utca-rész. Zrinyi Ilona két gyermekével és Kolonits bíborossal egy ajtó előtt áll. Utcai zaj, lárma hallatszik.

Kolonits (gúnyosan): A császár Ófelsége így rendelkezett. Asszonyom, Julia ide megy be a zárdába és Ferenc egy cseh-

országi kolostorba vonul. A császár gyámapai jogán így látja jobbnak.

Zrinyi I.: Hát ezért hívatott Bécsbe a császár, hogy megfosszon gyermekeimtől (magához öleli őket). Nem engedem! Gyermekeimmel magam rendelkezem. Nem! Soha!

Juliánka: A Rákóczi vagyokra fáj a foguk.

Kolonits (dühösen): Rebellis fajzat! Mars be a zárdába! (megtaszítja Juliánkát).

Zrinyi I. (sír): Gyermekeim, drága gyöngyeim!

Ferenc: Ne sírjon, édesanyám, megtanítom én még ezért a császárt kesztyűbe dudálni (csókolja az anyját).

Kolonits: Te fogsz úgy táncolni, ahogy mi dudálunk! Lázadó! (megrugja).

Zrinyi I.: És Ön pap, az Isten szolgája?

Kolonits: Mégpedig Isten kegyelméből bíboros.

Juliánka: Nem sikerül a tervük! Rákóczi Ferencből nem lesz pap és Rákóczi Juliából nem lesz apáca. Más a mi hivatásunk.

Kolonits: Felforgatni ugy-e, Magyarországot? Épen ideje, hogy a császár bedugjon benneteket a kolostorba. (Megtaszítja Juliát). Mars be a zárdába! (Belöki a kapun).

Zrinyi I.: Megyek a császárhoz. Így tartotta meg a nekem tett ígéretét? (sír).

Ferenc: Ne sírjon édes anyám, Csehországban is magyar maradok én (mind el).

III. JELENET.

Szín: A kolostor ebédlője. Rákóczi Ferenc kinéz az ablakon. Két növendék beszélget.

I. növendék: Mindig a távolba néz. Vajjon mit lát?

II. növendék (nevet): Bizonyára a nagy, dicsőséges Magyarországot.

I. növendék: Én megszólítom.

II. növendék: Kár volna megzavarni az álmodozását. Már négy éve, hogy ez így van.

I. növendék: Én sajnálom (el).

Páter (jön): Kedves Gróf, látogatói érkeztek.

Ferenc: Már többször mondtam Atyám, hogy hereceg Rákóczi vagyok.

Páter: Nekünk csak gróf, fiaeskám, csak gróf.

Ferenc: Nem vitatkozom. Mit kíván tőlem?

Páter: Már négy éve, hogy itt van a kolostorban.

Ferenc: Sajnos. Már négy éve nem láttam az édes anyámat (sóhajt).

Páter: Felsőbb helyről érdeklődnek, hogy mi a szándéka? Meg szeretted-e a kolostort, Isten szolgája akar-e lenni?

Ferenc: Nem, Atyám. A Rákóczi név sokra kötelez engem.

Páter: Nagy és nemes dolog Istent szolgálni.

Ferenc: Igaza van Atyám, de engem vár a sokat szenvedett magyar nép, akit az ág is húz. Magyarorszáért élni és ha kell, meghalni nagy és dicső dolog. Életem, vérem Magyarországé. A késő utókor nevémet imáiba foglalja. Késő századok népe nevémet áldani fogja. Jelszavam Istenért és hazáért, üstökösként ragyog a magyar égen mindörökké.

Páter (megbotránkozva): Elég, gróf Ur, később majd beszélünk még erről (el).

Ferenc (továbbra is kinéz az ablakon).

(Juliánka és Badinyi jönnek).

Juliánka (örömmel): *Ferenc* testvérem! (öleli, csókolja).

Badinyi: Kis uram! Drága kis uram (kezét szorongatja).

Ferenc: Juliánka! Badinyi! Bátyám! (öleli csókolja őket).

Juliánka: Ugye nem vártál bennünket?

Ferenc: Nem bizony, hogy tudtál ide bejönni?

Juliánka: Cselhez folyamodtunk.

Ferenc: Üljetek le, ezt el kell mesélni (leülnek).

Juliánka: Megszöktem a zárdából, férjhez mentem gróf Asprementhez. Férjem császári tábornok és kieszközölte a császártól nemesak ezt a látogatást, hanem azt is, hogy Kolonitsnak el kell számolnia a vagyonunk jövedelmével. Nem úgy kezelték a Rákóczi vagyont, hogy azzal valaha beszámoljanak. Képzelheted, milyen dühös volt Kolonits, amikor megkapta a császári parancsot. Szemtanúk mesélték, hogy rátaposott a császár levelére. Kár, hogy mi ezt nem láthattuk.

Ferenc: Igazán sajnálom, hogy nem láthattam.

Juliánka: Nemsokára nagykorú vagy, *Ferenc*. Vesd le ezt a ruhát. Nézd, hoztunk mi helyette mást (díszmagyart, kardot ad át Rákóczinak).

Ferenc (örömmel): Díszmagyar! Kard! (símogatja).

Badinyi: Ez való a kis Uramnak! Jőjjön velünk! Várja a szenvedő haza.

Ferenc (lelkesen): Megyék! A Rákóczi név egy a magyar szabadsággal! Megyék! Kibontom a zászlót, had suttogja: Pro pátria et libertate.

Juliánka (örömmel): Ezt vártam tőled, *Ferenc*. Lobogtasd a zászlót! Neved csillagként fog ragyogni a magyar égen soha el nem múló fénnel (mind el).

IV. JELENET.

Szín: *Juliánka* palotájának szobája. *Rákóczi* a heverőn fekszik, álmodik. A falon *Krisztus-kép*.

Juliánka (bejön): Vajjon mit álmodik (megesókolja a homlokát). Álmodj *Rákóczi* *Ferenc*, közeleg az idő, hogy kibontathatod a zászlót. Pár nap és nagykorú vagy. Mehetsz haza Ma-

gyarországba, küzdeni a szegény, sokat szenvedett magyar népért és a szabadságért (kimegy).

(Rákóczi álma jelenik meg a színpadon).

(Rákóczi 50 éves bejön, leül).

Rákóczi (levelet olvas): A fejedelem asszonynak meghadt a szíve gyermekeiért való aggodalmában. A bécsi kamarilla levelet írt neki Párisba, hogy bírja rá Nagyságodat a meghódolásra, a hazatérésre, mert ha nem, úgy fogva tartott két fiának, Józsefnek és Györgynek kiszúrattja a szemét. A fejedelem asszony bele is kezdett a levél írásba, de ismerve Nagyságod meg nem alkuvó lelkét, összetépte és halva rogyott össze (felzokog). Szegény Amália! Nem tehettem másként, Rákóczi Ferenc nem hódolhat meg soha! Rodostó! Magyarok sírboltja, temetője (felkel, sétál). A dicsőséges szabadságharc belefulladás a szegénység posványába. Elfordultak a fejedelmek a magyar ügytől, mert háborút jelentett volna. A napkirály meghalt. Az orosz cár Karlsbadba ment a rossz máját gyógyíttatni. Eldobtak bennünket, mint a kifacsart citromot és most sötét felhők takarják a magyar eget. A balsors madara kísérté a kurucokat. Hol volt a hiba, Istenem? A vezetésben? A vezetőkből? A pestisben, amely százezrével pusztította a szegény magyar népet (sír). Itt, a tenger partján morzsolom le életemet. Akiket a szatmári béke szépen szóló sípszava hazacsalogatott, ám menjenek. Nem akarok oka lenni senki balsorsának. De vannak itt igaz hívei a magyar szabadságnak: Bercsényi! Mikes! Forgách! és a többi bujdosók. (Letérdel Krisztus képe előtt, imádkozik). Magyarok Istene! Fogadd szívesen azt az áldozatot, amit hazánkért, a magyar szabadságért hoztunk. Tedd nagyvá és boldoggá ezt a sokat szenvedett drága magyar hazát (lehajítja a fejét) Amen! (el).

Rákóczi (felébred és felugrik): Istenem! de furcsát álmódtam. Vajjon a jövőbe engedett-e belepillantani? Ha úgy volna is, ahogyan álmódtam, nem rettenek vissza. Megyek a dicsőség, a szenvedés, a meg nem alkuvás útján. Haza megyek az én népem közé. Vezetni fogom a dicsőség útján. Rákóczi Ferenc meg nem hátrálhat soha! Megjelenésemre felsír a magyar lelkekben a kuruc érzések tárogatója. Kibontom a zászlót Istenért és hazáért (el)...

Vége.